

4. INFORMACIJE IZ UDRUŽENOG RADA

TVORNICA STROJEVA I LIVNICA ČELIKA "JELŠINGRAD" BANJA LUKA
BANJA LUKA

Tvornica Jelšingrad osnovana je 1937. godine, a tada se proizvodilo u pogonu ljevaonice odljevci od čelika, sivog ljeva i obojenih metala.

U pogonu mašinske obrade i montaže proizvodila se razna oprema za potrebe građevinarstva, rudarstva, brodogradnje i drugih grana industrije. U to vrijeme bilo je zaposleno oko 150 radnika.

Poslije oslobođenja zemlje proizvodnja je bila orijentisana na obnovu i izgradnju raznih grana industrije. Tokom vremena razvoj proizvodnje se intenzivira, tako da danas Jelšingrad proizvodi alatne strojeve, strojeve za građevinarstvo i

rudarstvo, odljevke od čelika, metalne konstrukcije i dr. Sva proizvodnja u Jelšingradu odvija se kroz četiri samoupravno organizirana OOUR-a.

Prvi počeci proizvodnje alatnih strojeva u Jelšingradu javljaju se pedesetih godina, a opredjelenje vodi u pravcu proizvodnje alatnih strojeva za obradu metala deformacijom. Nizom godina ova proizvodnja dobiva sve značajnije mjesto u proizvodnom programu radne organizacije, tako da danas učestvuje u ukupnom prihodu sa 43%. Istovremeno Jelšingrad proizvodi cca 50% jugoslovenske proizvodnje ovih vrsta alatnih strojeva.

Činjenica je, da u savremenoj industrijskoj proizvodnji i privredi uopšte, oprema je presudan faktor od koje ovisi racionalnost proizvodnog procesa, a što zavisi velikim dijelom od kvalitete i cijene strojeva i postrojenja na kojima se ona proizvodi. Dakle, ti strojevi - a to su alatni strojevi - utiču posredno ali vrlo snažno na racionalnost cjelokupne nacionalne privrede a posebno na racionalnost industrijske proizvodnje. Ova vrsta proizvodnje nije u Jugoslaviji dovoljno razvijena, jer se veći dio potreba za alatnim strojevima još uvijek obezbjeđuje putem uvoza.

Polazeći od napred pomenutih činjenica i potreba tržišta, Jelšingrad svoj razvoj niz godina temelji na osvajanju alatnih strojeva za preradu lima i profilnog materijala.

Istraživanje i razvoj strojeva za preradu lima ostvaruje se kroz ponude tržištu slijedećih familija strojeva:

- brzohodne prese-automati nazivne sile 150-1000 kN i broja hodova u minuti 2000-400,

- ekscentar prese C-oblika, nazivne sile 250-1600 kN, u izvedbi sa jednom, dvije i tri brzine pritiskivača,
- hidraulične makaze za sječenje lima u tablama, dužine sječenja do 6000 mm i debljine lima do 30 mm,
- hidraulične abkant prese nazivne sile 300 -10000 kN, dužine savijanja do 6000 mm, sa mogućnosti spajanja dvije mašine u tandem,
- strojevi za kružno savijanje lima sa tri i četiri valjka, dužine savijanja do 3000 mm i debljine lima do 20 mm,
- strojevi i uređaji na ručni pogon za preradu lima.

Iz oblasti prerade profilnog materijala, istraživanjem i razvojem osvojeni su i proizvode se slijedeći strojevi:

- stroj za savijanje i rezanje betonskog čelika,
- stroj za kružno savijanje profilnog materijala,
- makaze za sječenje i probijanje profilnog materijala na ručni i motorni pogon.

Često puta, neki strojevi su razvijeni kao univerzalni sa mogućnosti prerade lima i profilnog materijala kao npr. univerzalne makaze i dr.

Prateći razvoj alatnih strojeva za obradu metala deformacijom u svijetu, uočljivo je, da pored zahtjeva za većom tačnošću mjera i oblika postoji opća tendencija u pravcu mehanizacije i automatizacije pojedinih strojeva kao i kompletnih proizvodnih linija. Primjenom uređaja za mehanizaciju i automatizaciju obezbjeđuje se značajno povišenje proizvodnosti rada, bolje korištenje strojeva, smanjenje cijena koštanja izradka i stvaraju se bolji uslovi zaštite pri radu. U Jelšingradu se već danas proizvode uređaji kao:

- kalemovi za odmotavanje i namotavanje trake,
- valjkasti dodavači trake,
- makaze za odsjecanje otpadne trake,
- ravnalice trake i dr.

U saradnji sa proizvođačima komponenata i uređaja iz zemlje i inostranstva Jelšingrad je realizovao niz zahtjeva koji su bili vezani sa prigradnjom uređaja mehanizacije na strojevima, koje je isporučio domaćem i inostranom tržištu.

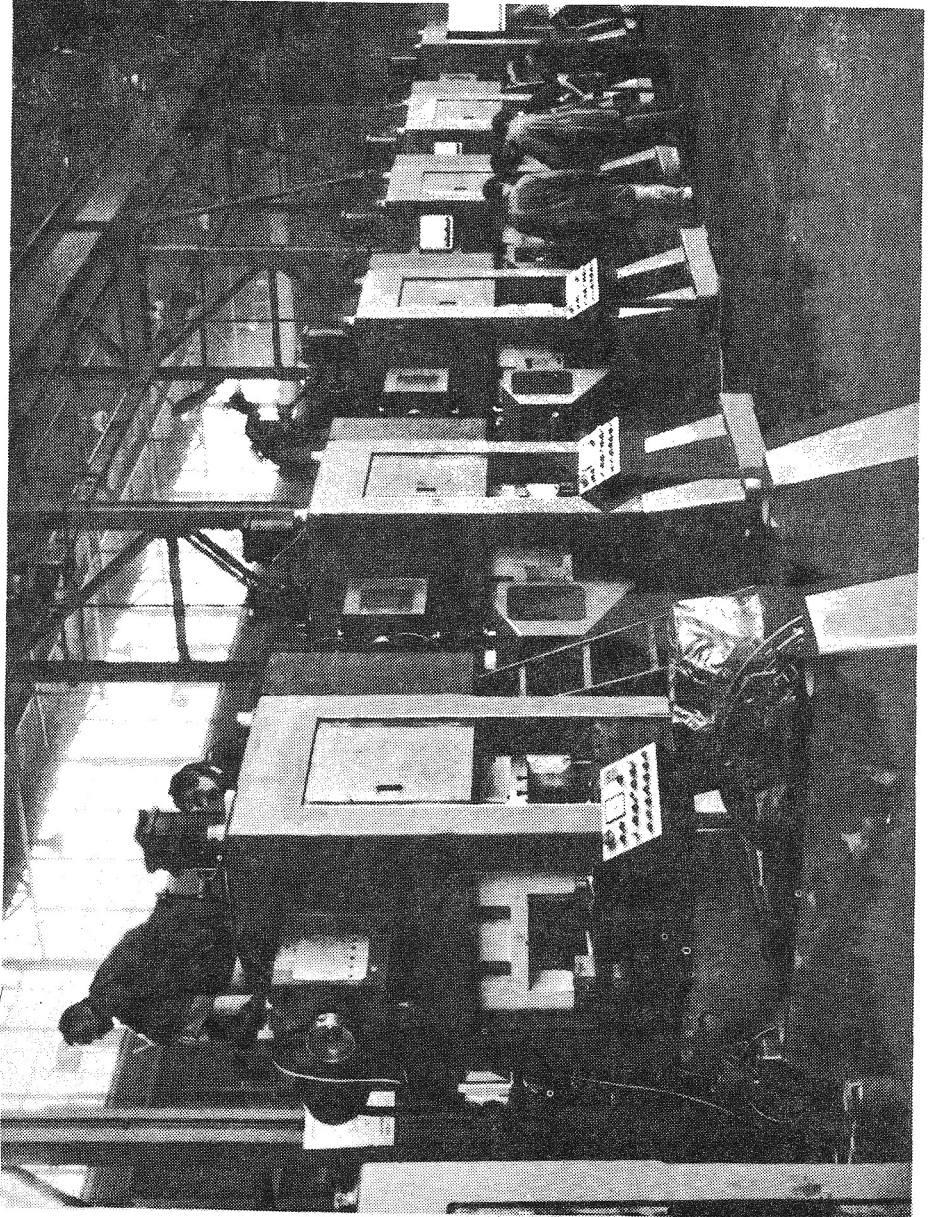
U razvoju proizvodnje alatnih strojeva u proteklom periodu bila je veoma intenzivno razvijena saradnja sa pojedinim proizvođačima alatnih strojeva i ugradbenih komponenata iz zemlje i inostranstva. U posljednje vrijeme, nakon osnivanja Istraživačko-razvojnog centra, uspostavljeno je niz kontakata i pristupilo se realizaciji saradnje sa poznatim proizvođačima ove vrste strojeva iz Belgije, S.R. Njemačke, D.R.Njemačke, Čehoslovačke, Poljske i dr. Također je posredno ili neposredno došlo do određenih kontakata sa pojedinim institutima koji istražuju i razvijaju tehnologiju i strojeve iz oblasti obrade metala deformacijom.

Jelšingrad danas gradi novu tvornicu alatnih strojeva, na novoj lokaciji u Banja Luci, u kojoj bi se proizvodilo tri puta više alatnih strojeva nego danas. Istovremeno Jelšingrad kao nosioc razvoja metalne industrije na regionu Bosanske Krajine nudi nerazvijenim opštinama nove programe i iz oblasti proizvodnje alatnih strojeva i uređaja mehanizacije i automatizacije. Uporedo sa gradnjom nove tvornice intenzivno se nastavlja razvoj alatnih strojeva iz područja prerade lima i profila, s tim da daljnji razvoj vodi i u

područje proizvodnje strojeva za zapreminsku deformaciju metala, kao i programiranih i numeričko upravljanih strojeva. Također u pogledu razvoja uređaja mehanizacije i automatizacije kao i uređaja koji će povećavati sigurnost pri radu uz stalno pronalaženje novih rješenja u borbi za smanjenje buke, biti će stalno prisutno u daljnjim tendencijama osvajanja nove proizvodnje. Ovdje je neophodno dodati i proizvodnju alata neophodnu za kompletiranje proizvodnih linija.

Sve ovo ima za cilj, da u budućnosti, Jelšingrad kao renomirani proizvođač alatnih strojeva u Jugoslaviji, kroz vlastito istraživanje i razvoj i saradnju sa poznatim proizvođačima alatnih strojeva i institutima, nudi tržištu kompletna rješenja, tehnologije i strojeva iz oblasti obrade metala deformacijom.

Mirko Klečina, dipl.ing.
direktor I.R.proizvodnje
alatnih strojeva

Sl. 1. Montaža brzojednih presa